

Nr 132.

Av herr **Sundberg**, *angående tillgodoräknande för lönetursberäkning av tjänstgöring vid vissa kommunala gymnasier.*

Genom nådiga brev har Kungl. Maj:t vid olika tillfällen medgivit, att realskolorna i Eksjö, Eskilstuna, Skövde, Söderhamn, Södertälje och Uddevalla finge på vederbörande stads bekostnad utvidgas med gymnasier med samma slutmål för undervisningen som vid de högre allmänna läroverken. Samtliga dessa gymnasier ha rätt att anställa studentexamen, och samtliga utom Söderhamn ha börjat övertagas av statsverket.

En liknande rätt har även realskolan i Landskrona erhållit med den skillnaden, att det kommunala gymnasiet där utgör en särskild från realskolan skild institution med särskild styrelse, varjämte gymnasiet där före 1917 hade egen föreståndare, annan än realskolans rektor.

Vid den förstnämnda gruppen av gymnasier förordnas lärarna av Kungl. skolöverstyrelsen och tjänstgöra i avsevärd utsträckning jämväl i de av statsverket bekostade avdelningarna av det utvidgade läroverket, varjämte den närmaste ledningen av gymnasiet överlämnats åt realskolans rektor, så att t. ex. vid rektorsombyte den nye rektorn vid realskolan automatiskt utan särskilt förordnande övertagit ledningen av hela det utvidgade läroverket.

Vid gymnasiet i Landskrona förordnas lärarna av gymnasiets styrelse samt synas endast tjänstgöra å gymnasiet utom rektor, som har viss tjänstgöring även i realskolan.

Rörande de närmare bestämmelserna vid inrättande av de olika kommunala gymnasierna torde få hänvisas till innehållet i Kungl. Maj:ts nådiga brev till kungl. skolöverstyrelsen den 21 augusti 1914 »angående samskolans i Södertälje utvidgning på kommunens bekostnad till högre allmänt läroverk med latin- och realgymnasium». För övriga av här ifrågakarande kommunala gymnasier hava säkerligen meddelats i huvudsak samma bestämmelser med vissa mindre avvikelser, speciellt för gymnasiet i Landskrona.

Genom nämnda kungl. brev till skolöverstyrelsen av den 21 aug. 1914 har dels föreskrivits, att skolöverstyrelsen skall vid det fullt utbyggda gymnasiet förordna fem e. o. lektorer ävensom behövlige extralärare och övningslärare, dels ock vidare, bland annat, stadgats

»att nämnda extra ordinarie lektorer, vilka böra hava avlagt filosofie licentiatexamen och genomgått stadgad provårskurs, och av vilka, senast då gym-

nasiet blivit färdigbildat, åtminstone någon bör hava avlagt de prov, som äro föreskrivna för behörighet till lektorstjänst — dock med rättighet för Eder att i särskilda fall på grund av förekomna omständigheter medgiva undantag från nu nämnda bestämmelser — må åtnjuta de förmåner i avseende å tjänsteårsberäkning m. m. (men ej pensionsberäkning), som äro tillförsäkrade extra ordinarie lärare vid rikets allmänna läroverk;

att övriga av Eder under ifrågavarande tid för nämnda ändamål förordnade extra ordinarie lärare må åtnjuta enahanda förmåner i avseende å tjänsteårsberäkning m. m. (men ej pensionsberäkning)».

Därjämte bestämdes, att en var av de extra ordinarie lektorerna skulle avlönas med ett belopp, som med 1,000 kr. om året överstiger arvodet åt extra-lärare.

Av dessa bestämmelser synes framgå, att de för de nämnda kommunala gymnasierna förordnade lärarna i regel haft minst samma kompetens som extra-lärare vid av staten helt bekostade läroverk. De ha också, fränsett i Landskrona, förordnats av statlig myndighet. De ha vidare utfört exakt samma slags arbete som övriga lärare och ofta fullgjort en stor del av detta i av statsverket bekostade klasser. Ehuru deras arbete avlönats av vederbörande kommuner, synes det dock i främsta rummet hava utförts i statens intresse ej minst därigenom, att tydligen en stor del av de lärjungar, som hittills utan kostnad för statsverket åtnjutit gymnasieundervisning i dessa läroanstalter, annars skulle ha strömmat till de redan befintliga statsgymnasierna och där ökat lärjungeantalet samt nödvändiggjort anställandet av flera av statsverket avlönade lärare. Därigenom att dessa kommunala gymnasier upprättats, har också staten under tiden från 1906, då ett nytt statsgymnasium senast inrättades (i Borås), kunnat till vårterminen 1928 uppskjuta inrättandet av något nytt statsgymnasium, fastän lärjungeantalet såväl i statens läroverk i gemen som i dessas gymnasieavdelningar under tiden starkt ökats samt därtill ett 80-tal kommunala mellanskolor tillkommit, från vilka ett ej obetydligt antal efter avlagd realskoleexamen hade behov av gymnasieutbildning.

Såsom ovan angivits synes nämnda kungl. brev hava tillförsäkrat såväl de extra ordinarie lektorerna som övriga vid dessa kommunala gymnasier förordnade extra ordinarie lärare samma förmåner i avseende å tjänsteårsberäkning m. m. (men ej pensionsberäkning), som tillkomma extra ordinarie lärare vid rikets allmänna läroverk.

Den viktigaste av dessa förmåner, som tjänsteårsberäkning nu medför för extra ordinarie lärare, är den genom kungl. kungörelsen den 7 maj 1920 fastställda lönetursrätten även för e. o. tjänstgöring. Det synes billigt, att även den här nämnda kategorien av lärare får komma i åtnjutande av denna rätt, då det högre arvode som de e. o. lektorerna erhållit väl i främsta rummet måste anses som en kompensation för de särskilda krav, som ställts på dem i fråga om examina och ansvarsfull tjänstgöring. För de vid dessa gymnasier anställda extra lärare har Kungl. Maj:t ej föreskrivit någon kompensation alls, ehuru de i likhet med e. o. lektorerna sakna pensionsrätt.

Emellertid hava, oaktat bestämmelserna i ovannämnda kungl. brev av den

21 aug. 1914, lärarna vid statens läroverk hittills icke fått i lönetursavseende tillgodoräkna sig tjänstgöring vid kommunalt gymnasium. Först genom den vid innevarande års riksdag framlagda statsverkspropositionen (åttonde huvudtiteln, sid. 401) har härutinnan en förbättring i viss mån för dessa lärare föreslagits, i det att förslag framlagts därom,

»att extra ordinarie ämneslärare vid högre lärarinneseminarier, allmänt läroverk eller statens folkskoleseminarium må för åtnjutande av sådan arvodesförhöjning, som avses i mom. 1 av kungörelsen den 29 juni 1928 (nr 274) angående avlöningsförmåner för vissa extra ordinarie lärare vid högre lärarinneseminarier, allmänt läroverk eller statens folkskoleseminarium, tillgodoräkna sig tjänstgöring vid de kommunala gymnasierna eller gymnasielinjerna i Eksjö, Eskilstuna, Hudiksvall, Landskrona, Skövde, Söderhamn, Södertälje, Uddevalla och Ystad.»

Den sålunda föreslagna förbättringen för förutvarande lärare vid de kommunala gymnasierna synes endast gälla dem, som övergå till extraläraretjänst. Någon anledning att stanna härvid och ej medgiva samma rätt, då fråga är om övergång till ordinarie tjänst, synes ej förefinnas. I sitt i ärendet avgivna yttrande anför skolöverstyrelsen bland annat (sid. 398 i nämnda del av statsverkspropositionen).

»Då de kommunala gymnasierna och det allmänna läroverk, varav gymnasiet utgör en utbyggnad, i regel betraktas som en enda läroanstalt och vederbörande lärare i viss utsträckning sålunda ofta tjänstgöra vid en statlig läroanstalt, oaktat de uppbära avlöning av kommunen, synes det redan på grund härav billigtvis kunna ifrågakomma, att förutvarande lärare vid kommunala gymnasier eller gymnasielinjer, vilka hava varit eller äro anordnade vid statliga läroverk, erhålla rätt att i nu förevarande avseende tillgodoräkna sig tjänstgöring vid dessa kommunala läroanstalter; hit bör enligt överstyrelsens mening även räknas Landskrona stads gymnasium, som haft samma rektor som realskolan i Landskrona och som skall övertagas av staten. För en sådan rätt talar enligt överstyrelsens mening även den omständigheten, att den i mom. 2 av kungörelsen den 29 juni 1928 medgivna avlöningsförhöjningen endast i få fall torde komma att kunna utgå.»

Vidare må framhållas, att ordinarie lärare vid statens läroverk äga att i och för lönetursberäkning i viss utsträckning räkna sig tillgodo tjänstgöring vid kommunal mellanskola.

Med hänsyn till det ringa antalet lärare av här ifrågavarande slag torde ett medgivande för dem att efter erhållen ordinarie tjänst vid allmänt eller därmed likställt läroverk i och för lönetursberäkning tillgodoräkna sig tjänstgöring vid kommunalt gymnasium icke komma att medföra någon större ökning av vederbörande anslag.

Samma förmån, som här ifrågasatts för förutvarande lärare vid kommunalt gymnasium, bör givetvis även tillkomma dem som tjänstgjort vid av vederbörande stad bekostad gymnasielinje i Hudiksvall och Ystad.

På grund härav yrkas, att riksdagen måtte besluta,

att ordinarie ämneslärare vid högre lärarinneseminariet, allmänt läroverk eller statens folkskoleseminarium skall i och för lönetursberäkning få tillgodoräkna sig tjänstgöring vid de kommunala gymnasierna eller gymnasielinjerna i Eksjö, Eskilstuna, Hudiksvall, Landskrona, Skövde, Söderhamn, Södertälje, Uddevalla och Ystad; samt

att anvisa härför erforderliga medel, vilka torde böra uppföras å vederbörande anslagstitel.

Stockholm den 21 januari 1929.

Axel Sundberg.
